

Tilos Park Journal

Εγκρίθηκε η Μελέτη για τη Δημιουργία του Φυσικού Πάρκου της Τήλου

Το 1997, ο Φαίδων Παπαθεοδώρου και ο Νικόλαος Παγκάς οδήγησαν μια ομάδα επιστημόνων στη συγγραφή μιας «ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης», για τη δημιουργία του «Φυσικού Πάρκου της Τήλου». Αυτή η μελέτη ανατέθηκε στους μελετητές το 1996 με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου της Τήλου. Το 2002, ο Κωνσταντίνος Μεντζελόπουλος είδε ένα 'σκονισμένο' αντίγραφο αυτής της μελέτης στα δημοτικά γραφεία της Τήλου και ερεύνησε ως προς την προέλευση και το σκοπό του. Ο κος Μεντζελόπουλος διάβασε τη μελέτη και μίλησε με τους δημοτικούς αντιπροσώπους οι οποίοι του δήλωσαν ότι δεν είχε παρθεί κανένα μέτρο για την προώθηση αυτής της μελέτης που είχε κατατεθεί από τον Δήμο Τήλου στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ για έγκριση. Ο κος Μεντζελόπουλος εξέφρασε το ενδιαφέρον του για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των συστάσεων μελέτης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός φυσικού πάρκου και της μόνιμης απαγόρευσης του κυνηγιού στο νησί. Το 2002, ο κος Μεντζελόπουλος έλαβε τη δημοτική έγκριση για να προχωρήσει, σε εθελοντική βάση, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση στον Δήμο Τήλου.

Αυτή ήταν η γένεση του Σωματείου Πάρκου Τήλου, μια μη κερδοσκοπική ΜΚΟ, η οποία ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 2003 από τον κ. Μεντζελόπουλο και εγκρίθηκε από το Πρωτοδικείο Ρόδου τον Ιούλιο του 2004 για να διευκολύνει τη δημιουργία ενός φυσικού πάρκου και να αναπτύξει τον οικοτουρισμό και τη προστασία της άγριας φύσης στο νησί. Από τότε, το Πάρκο Τήλου έχει δραστηριοποιηθεί μαζί με το ΥΠΕΧΩΔΕ και άλλες κυβερνητικές αρχές για να επιτευχθεί η επίσημη έγκριση της μελέτης από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Μετά από 2 χρόνια, το Πάρκο Τήλου πέτυχε αυτόν τον στόχο

του με την επίσημη έγκριση της μελέτης τον Οκτώβριο του 2006.

Μικρό Χωριό

Το Πάρκο Τήλου έχει άριστες σχέσεις με το τρέχον Υπουργείο Περιβάλλοντος και, κάτω από την εποπτεία του Γενικού Γραμματέα, Γιάννη Βουρνά, η καθιέρωση του φυσικού πάρκου προχωρά για πρώτη φορά μετά από 10 χρόνια. Ο κος Γιώργος Πεφάνης συντονίζει αυτό το πρόγραμμα υπό την ικανή καθοδήγηση του κ. Γ. Μανούρη στην Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Η διαδικασία καθιέρωσης μιας προστατευόμενης περιοχής όπως είναι το Φυσικό Πάρκο της Τήλου περιλαμβάνει την γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου της Δωδεκανήσου και πέντε Υπουργείων που υποβάλουν τα σχόλιά τους στο ΥΠΕΧΩΔΕ. Σε αντίθεση με το Πάρκο Τήλου που ενήργησε άμεσα αποστέλλοντας σχετική επιστολή, ο Δήμος Τήλου και άλλοι τοπικοί φορείς δεν έχουν στείλει στο Νομαρχιακό Συμβούλιο Δωδεκανήσου τις απόψεις τους για το Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος, για την καθιέρωση του Φυσικού Πάρκου της Τήλου. Το Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος περιγράφει το νομικό πλαίσιο, τις απαγορευμένες δραστηριότητες και τα επίπεδα προστασίας του περιβάλλοντος για την Τήλο και τις 16 βραχονησίδες της. Το Προεδρικό Διάταγμα θα ετοιμαστεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ και θα υποβληθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας για να εγκριθεί.

Το πρόγραμμα LIFE - Φύση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Τήλο έχει τεκμηριώσει μέχρι σήμερα 155 άγρια είδη πουλιών στο νησί, εκ των οποίων τα 38 παρατίθενται στο παράρτημα Ι, της οδηγίας πουλιών που απαιτεί την αυστηρή προστασία τους.

Η αναπαραγωγή/πολλαπλασιασμός, η τοποθεσία (φώλιασμα) και το τάισμα στις περιοχές βιότοπων για τον μεμονωμένο -παράρτημα Ι- πληθυσμό στην Τήλο έχουν χαρτογραφηθεί για το πρόγραμμα LIFE από το Δρ. Χαράλαμπο Αλιβιζάτο και το Γιάννη Ρήγα, που είναι βιολόγοι της Οίκος ΕΠΕ. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές -παράρτημα Ι- τις περιοχές βιότοπων των ειδών που επικαλύπτουν όλο το νησί (63 τετραγωνικών χλμ), εάν εγκριθεί το διάταγμα, θα εξασφαλίσουν την συμμόρφωση της Ελληνικής Δημοκρατίας με τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ. Εάν οι υποχρεωτικές απαιτήσεις οδηγιών της Ε.Ε. δεν καλύπτονται σε περίπτωση τροποποιήσεων διαταγμάτων από την ελληνική κυβέρνηση, η νέα οδηγία ευθύνης περιβαλλοντικής ζημίας της ΕΕ [2004/35/CE της 21ης Απριλίου 2004] παρέχει ένα πραγματικά αναμενόμενο και πολύ αναγκαίο όργανο για την επανόρθωση των παραβιάσεων των προαναφερθέντων οδηγιών της.

Τήλος
(Προσφορά Βασιλη Κατσηρβασίνη)

Δρ. Κ. Αλεξάντερ
Συντάκτης

Δέσποινα Καφεντζή
Απόδοση στα
Ελληνικά

Κ. Μεντζελόπουλος
Καλλιτεχνική
Επιμέλεια
Φωτογραφία

Τ. Χατζηφούντας
Φωτογραφία

Περιεχόμενα:

Έγκριση ΕΠΜ Τήλου	1
Νέος Υγρότοπος	2
Νέα είδη Πουλιών	3
Πρόγραμμα LIFE-Φύση	3
Συνέδριο MEDSOS	3
Αμφίβια & Ερπετά	4
Δακτυλίωσεις Πουλιών	4
Μετανάστευση Πουλιών	5
Αποτελέσματα Δακτυλίωσης Πουλιών	5
Σκωτσέζικη Προσφορά	5
Επίλυση Προβλήματος	6
Πρωτοβουλία Natura	6
Προσωπικό BLOG	6
Οικονομία & Γονιμοποίηση	7
Η Οικογένεια του Πάρκου Τήλου	7
Μεγαλώνει	7
Συντροφιά Ιστοπλόων	8
Κόκκινος Κατάλογος IUCN	8
Νέα Ιστοσελίδα	8
Το Πάρκο Τήλου καλωσώςρίζει τον Μαθητικό Κόσμο	8
Οι Μαθητές της Τήλου	8
Η Τήλος όπως την είδαν οι Μαθητές του Campion	9

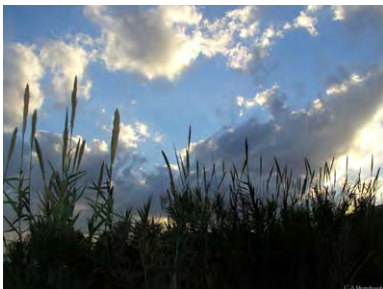
Το Πάρκο Τήλου προσφέρει έναν Υγρότοπο για την άγρια Φύση

Καλαμοκανάδες
Himantopus himantopus

Μικροτσικνιάς
Ixobrychus minutus

Υγρότοπος Τήλου

Από το 2004, το αναφερόμενο στα πτηνά κέντρο αποκατάστασης Πάρκο Τήλου (ARC) έχει θεραπεύσει τα διαφορετικά μεταναστευτικά άγρια είδη πουλιών από την αφυδάτωση που είναι αποτέλεσμα της εξαντλητικής μετανάστευσης τους. Η Τήλος έχασε τους δύο μεγαλύτερους φυσικούς υγροτόπους της από την τουριστική ανάπτυξη και από μια σημαντική μείωση των βροχοπτώσεων κατά τη διάρκεια των τελευταίων 30 ετών. Το Πάρκο Τήλου αποφάσισε ότι υπήρξε μια επείγουσα ανάγκη να εξασφαλιστεί η διαθεσιμότητα ενός από τους παγκόσμιους πολυτιμότερους πόρους - γλυκό νερό - για το εύθραστο οικοσύστημα άγριας φύσης σε αυτήν την περιοχική ειδικής προστασίας (SPA).

Το Πάρκο Τήλου ερεύνησε τις επιστημονικές λειτουργίες, τα μακροπρόθεσμα οφέλη και τη δυνατότητα ενός υγροτόπου στην Τήλο. Μετά από την εντόπιση ενός προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που σχεδιάστηκε για τους δήμους και έναν πρόθυμο δημοτικό συνεργάτη της Ε.Ε., ως προϋπόθεση του προγράμματος, το Πάρκο Τήλου άρχισε - ανεξάρτητα από την ανάπτυξη ενός έργου επίσημα εγκεκριμένου και έχοντας παράλληλα το δικαίωμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, INTERREG III Τήλος, Ελλάδα/Πάφος,- ένα περιβαλλοντικό έργο δραστηριοτήτων της Κύπρου. Αυτό αποτελείται από ορισμένα προγράμματα για το έτος 2007 που όμως θα αναπτύσσονται μεμονωμένα για την προστασία του περιβάλλοντος σε Πάφο και Τήλο. Παρακάτω αναφέρονται τέσσερα έργα που είναι εφαρμόσιμα στην Τήλο:

(i) ένας υγρότοπος 373.000€ για την άγρια φύση
(ii) μια κινητή μουσειοσυσκευή (κινητό μουσείο) περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με τίτλο «Κοινά Οικοσυστήματά μας», για τους Έλληνες και Κύπριους σπουδαστές,
(iii) η δημοσίευση ενός οδηγού σε όλες τις θαλάσσιες και επίγειες διαδρομές στην Τήλο, και
(iv) η δημοσίευση ενός ενημερωτικού φυλλαδίου των παράκτιων οικοσυστημάτων της Τήλου και της προτεινόμενης συμπεριφοράς επισκεπτών σε αυτές τις περιοχές.

Χωρίς οικονομικό όφελος, το Πάρκο Τήλου, δημιούργησε το πρόγραμμα προς όφελος του Δήμου Τήλου που, ως εταίρος στο πρόγραμμα

INTERREG II, θα λάβει περισσότερο από 270.000€ για τη δημιουργία τοπικών ευκαιριών απασχόλησης, και επιστημονικών ερευνητικών μελετών από αυτό το έργο.

Όπως αναφέρεται στη Συνθήκη Ramsar «ένα οικοσύστημα υγροτόπων, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή την απομόνωση, περιλαμβάνει τα βιοτικά και αβιοτικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που αλληλεπιδρούν για να προωθήσουν τη βιοποικιλότητα σε μια μεγαλύτερη κλίμακα. Οι απομονωμένοι υγρότοποι, ειδικότερα, διευκολύνουν τη συντήρηση της γηγενούς χλωρίδας και πανίδας».

Η βιολογική ποικιλομορφία, ή η βιοποικιλότητα, υποστηρίζει τη ροή των αγαθών και των υπηρεσιών ενός οικοσυστήματος. Η ετήσια συνολική αξία των αγαθών και των υπηρεσιών οικοσυστήματος αγιάζει το συγκλονιστικό ποσό των 26 τρισεκατομμυρίων ευρώ, είναι δηλαδή περισσότερο από 2 φορές της αξίας όλων των αγαθών που οι άνθρωποι παράγουν κάθε έτος. Αυτά τα αγαθά και οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν τα τρόφιμα, τα καύσιμα, την ίνα, τα φάρμακα, τον έλεγχο ατμοσφαιρικής ποιότητας και το κλίμα, τη γονιμοποίηση, το μετριασμό ασθενειών, τη ροή του νερού και την ποιότητα, την εδαφολογική γονιμότητα και το σχηματισμό, τη θρεπτική ανακύκλωση, που πλημμυρίζουν το μετριασμό. Ακόμα, τα 2/3 των υπηρεσιών αυτού του οικοσυστήματος βρίσκονται παγκοσμίως σε πτώση. Αυτή η πτώση είναι εμφανής στην Ευρώπη από τα αποθέματα ψαριών που καταρρέουν, τη διαδεδομένη εδαφολογική μόλυνση, τις ελλείψεις γλυκού νερού και την εξαφανισμένη άγρια φύση.

«Οι υγρότοποι είναι περιοχές του έλους, του βάλτου, του εδάφους ή του ύδατος, φυσικοί ή τεχνητοί, μόνιμοι ή προσωρινοί, με το νερό που είναι στατικό ή τρεχούμενο, υφάλμυρο ή αλατισμένο, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου ύδατος του οποίου το βάθος δεν υπερβαίνει τα 6μ.».

Τα χαρακτηριστικά των υγροτόπων περιλαμβάνουν την παρουσία βλάστησης που είναι φιλική στο νερό, δηλαδή φυτά που αγαπούν το νερό και επιβιώνουν στο υγρό περιβάλλον, με τα ποικίλα είδη και της δομικής σύνθεσης υδροφόρων χωμάτων με τους ποικίλους βαθμούς ορυκτών και οργανικών χωμάτων και μικροοργανισμούς/ζωική ζωή. www.ramsar.org

Ιστορικά, 350 εκατομμύρια χρόνια πριν, κατά τη διάρκεια της λιθανθρακοφόρου περιόδου, οι υγρότοποι παρήγαγαν τα σύγχρονα απολιθωμένα καύσιμα. Ωστόσο, κάποιος που είναι περισσότερο οικολογικά ευαίσθητοποιημένος και πολλοί άλλοι που υπομένουν τη χρήση των υγροτόπων κατά μήκος σημαντικών ποταμών, (όπως ο Τίγρης, ο Ευφράτης, ο Νείλος, ο Νίγηρας, ο Ινδός και ο Μεκόνγκ), παρέχουν τα ψάρια, το πόσιμο νερό, το έδαφος λιβαδιού, τα ξύλινα καύσιμα και τη μεταφορά. Οι υγρότοποι είναι ένας πόρος για τον πολιτισμό (εκπαίδευση, αναψυχή, μυθολογία, τέχνη και θρησκεία), αλλά και τον τουρισμό. Οι τρέχουσες απειλές στους υγροτόπους περιλαμβάνουν και την ανθρώπινη παρεκτροπή στην ροή του νερού, τη βοσκή, την αποξήρανση γεωργίας, την αποκατάσταση για την ανάπτυξη μιας κατασκευής, τη ρύπανση, την αλιεία και την καταγραφή.

Αν και η Ελλάδα έχει περίπου 400 υγροτόπους, η εφημερίδα «Καθημερινή» στις 17 Ιουνίου του 2006, υπέβαλε έκθεση που ανέφερε, ότι περισσότερο από 35% του ελληνικού εδάφους είναι κάτω από την άμεση απειλή της ερήμωσης ενώ 49% αναμένεται για να αντιμετωπίσει αυτήν την απειλή στο άμεσο μέλλον [Εθνική Επιτροπή για να καταπολεμήσει την ερήμωση, Ελληνικό Υπουργείο Γεωργίας]. Τα στοιχεία που ακολουθούν επεξηγούν τις χρονολογικές περιόδους και την απώλεια υγροτόπων από τη κάθε χώρα: Απώλεια της Ελλάδας (1920-1991) 63%, Γαλλία (1900-1993) 67%, Ιταλία (1938-1984) 66%, Γερμανία (1950-1985) 57%, Ισπανία (1948-1990) 60%, Κάτω Χώρες (1950-1985) 55%.

«Η βιοποικιλότητα πρέπει να συντηρηθεί όπως ένα κοσέρτο του Μότσαρτ. Πόσες νότες μπορούν να διαγραφούν προτού ν' αρχίσει να χάνει την έννοιά του;» ["Βιοποικιλότητα: Η βιολογία και της διατήρωσης και της διαφοράς", όπως αριθμώσαν οι W.E. Kunin και J.H.Lawton].

Νέα Είδη Πουλιών στην Τήλο

Στις 11 Μαρτίου, ο Δρ. Χαράλαμπος Αλιβιζάτος τεκμηρίωσε ένα νέο όμορφο είδος πουλιών στην Τήλο που δεν είχε καταγραφεί σε προηγούμενες παρατηρήσεις στο νησί. Αυτό το είδος ονομάζεται Αγκαθοκαλημάννα [Hoplopterus spinosus], όπως μπορείτε να δείτε στην φωτογραφία που παραθέτουμε και έχει ληφθεί από τον Τέλη Χαντζηφούντα. Αυτό το ευδιάκριτο, τολμηρό και πολύ φωνακλάδικο πουλί κατοικεί στη Μέση Ανατολή, σε μια ευρεία ζώνη από τη δυτική Αφρική στην Κένυα και έχει μόνο έναν μικρό πληθυσμό αναπαραγωγής στην Ελλάδα και κυρίως αναπαράγει στα υφάλμυρα έλη.

Το Τρίτο μέλος της ορνιθολογικής ομάδας Επιτήρησης για το Πρόγραμμα LIFE - φύση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τήλο, είναι ο Κώστας Μουντζούρης, ο οποίος συνέβαλλε στην δημιουργία καταλόγων του νησιού για τα άγρια πουλιά. Έχει συμβάλει επίσης στη φωτογράφιση των πουλιών της Τήλου για τον κατάλογο άγριας φύσης του νησιού που είναι διαθέσιμος στο Κέντρο Πληροφόρησης του Προγράμματος LIFE στο γραφείο του Πάρκου Τήλου.

*Αγκαθοκαλημάννα
Hoplopterus spinosus*

Πρόγραμμα LIFE – Φύση

Ο Δρ. Χαράλαμπος Αλιβιζάτος έχει περάσει τα τελευταία δύο χρόνια τεκμηριώνοντας τα ορνιθολογικά είδη για το πρόγραμμα LIFE - φύση της Τήλου. Ο Δρ. Αλιβιζάτος και ο Γιάννης Ρήγας, βιολόγος του Οίκου ΕΠΕ., έχουν δημιουργήσει την επιστημονική βάση για τον Κώστα Μουντζούρη του Πάρκου Τήλου, ώστε να σχεδιάσει ηλεκτρονικούς, χρωματικά κωδικοποιημένους, τρισδιάστατους χάρτες που παρουσιάζουν την αναπαραγωγή και τις περιοχές, στις οποίες τρέφονται τα σημαντικότερα και αυστηρώς προστατευμένα είδη πουλιών στην Τήλο. Οι τεκμηριώσεις άλλων ειδών άγριας φύσης και χλωρίδας από την επίσκεψη των αναγνωρισμένων ειδικών που έχουν δοθεί στο Πάρκο Τήλου θα ενσωματωθούν στους παρόμοιους χάρτες στο μέλλον. Αυτοί οι χάρτες θα χρησιμοποιηθούν για την επιτήρηση και τον έλεγχο της υγείας, των πληθυσμών και των βιότοπων των διαφόρων ειδών πουλιών που έχουν καταχωρηθεί στο παράρτημα Ι*, καθώς επίσης θα χρησιμοποιηθούν σε σεμινάρια σπουδαστών, σε δημοσιεύσεις για τη φύση της Τήλου, σε παρουσιάσεις προς τους επισκέπτες του Πάρκου Τήλου, αλλά και για τους επισκέπτες που έρχονται να δουν τα πουλιά του νησιού και γενικώς τους παρατηρητές φύσης. [*Το παράρτημα Ι αναφέρεται στα αυστηρώς προστατευμένα είδη στο πλαίσιο της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ πουλιών της ΕΕ].

Το Πάρκο Τήλου έδωσε το παρόν στο Συνέδριο MED-SOS

Τον Σεπτέμβριο του 2006, το πρόγραμμα περιβάλλοντος Ηνωμένων Εθνών (UNEP) εγκαινίασε ένα μεσογειακό πρόγραμμα δράσης στην Ελλάδα υπό την καθοδήγηση του Saverio Cevili ο οποίος το δημιούργησε προκειμένου να καθαρίσει την εκτενή ρύπανση της Μεσογείου. Η ρύπανση των ακτών και της θάλασσας στη Μεσόγειο κρίθηκε από τους επιστήμονες διεθνώς να απειλεί με σοβαρές, μακροπρόθεσμες συνέπειες τη γηγενή θαλάσσια ζωή και την ανθρώπινη υγεία. Ο κος Cevili μάλιστα τόνισε πως «Η έλλειψη ανησυχίας για το μεσογειακό περιβάλλον πρέπει να αλλάξει».

Τον Νοέμβριο του 2006, το UNEP υποστήριξε το MED SOS (www.medsos.gr), που οργάνωσε ένα συνέδριο δύο ημερών στην Αθήνα για να προωθήσει τα κρίσιμα προβλήματα, τα διορθωτικά μέτρα που μπορούν να ληφθούν, καθώς και τις επιτυχίες που έχουν σημειωθεί στη Μεσόγειο. Ο διευθυντής του Πάρκου Τήλου, Κωνσταντίνος Μεντζελόπουλος, προσκλήθηκε για να είναι ομιλητής μαζί με τον Επίτροπο περιβάλλοντος της ΕΕ, Σταύρο Δήμα, τον Κατσιγιάννη πρόεδρο της Ελληνικής Επιτροπής προστασίας περιβάλλοντος του Κοινοβουλίου, την κα. Αθηνά Μουρμούρη ως απεσταλμένη του Έλληνα Υπουργού Περιβάλλοντος, τον Υπουργό Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, Αριστοτέλη Παυλίδη, τη Σοφία Τσενικλή της 'GREENPEACE', τον Δρ. Σπύρο Κοτοματά της Ένωσης για την Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας, τον Δρ. Χρήστο Αναγνώστου του Εθνικού Θαλάσσιου Ερευνητικού Κέντρου, τον Α. Pickaver, επικεφαλής της πολιτικής και των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παράκτια συντήρηση, την Magdalena Muir του Αρκτικού Ιδρύματος Βόρειας Αμερικής, του Πανεπιστημίου του Κάλγκαρι του Καναδά και πολλούς άλλους.

Ο διευθυντής του Πάρκου Τήλου κλήθηκε να μιλήσει για την εμπειρία του Πάρκου Τήλου στη στο νησί και τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στις ενέργειες προστασίας της φύσης. Το πλήρες κείμενο της ομιλίας που δόθηκε σε αυτήν την υποστηριγμένη διάσκεψη περιβάλλοντος Ηνωμένων Εθνών μπορείτε να το βρείτε στην ιστοσελίδα:

www.diktioaigaiou.gr/contents/about.php?kid=68&action=show&m1=5&lang=1

Το Πάρκο Τήλου αναγνωρίζει με ευγνωμοσύνη τη γενναιοδωρη δωρεά δύο εισιτηρίων της G.A. Ferries από τον ιδιοκτήτη της, κ. Γεράσιμο Αγουδήμο. Το Πάρκο Τήλου εκφράζει την εκτίμησή του στον κ. Αγουδήμο που διευκόλυνε με την προσφορά του τη συμμετοχή του Πάρκου Τήλου σε αυτό το σημαντικό συνέδριο.

**Η Σοφία Τσενικλή της Greenpeace & ο
Διευθυντής του Πάρκου Τήλου**

Νέες Ανακαλύψεις Αμφιβίων & Ερπετών στην Τήλο.

Ο Δρ. Mario Broggi, ένας Ελβετός μηχανικός δασονομίας και οικολόγος, Λέκτωρ στα πανεπιστήμια της Βασιλείας και της Βιέννης, είναι ευρέως γνωστός για την επιστημονική έρευνα του κόσμου των ερπετών. Το πρόσφατο άρθρο του σχετικά με την Τήλο έχει τίτλο «Herpetofauna Tilos: Επιρροή της απομόνωσης και των αλλαγών σε χρήση εδάφους» και δημοσιεύθηκε στο 'Herpetozoa' (19 (1/2): 13-16, Βιέννη, 30 Ιουλίου 2006). Το άρθρο αναφέρει το γεγονός ότι 5 έρποντα και 1 αμφίβιο είδος ήταν ήδη γνωστά για να υπάρχουν στην Τήλο, πριν από τη δημοσίευση αυτού του άρθρου. Σε αυτό το έγγραφο, ένα από τα αμφίβια είδη, το (*Bufo viridis*) και τέσσερα πρόσθετα έρποντα είδη (*Hemidactylus turcicus*, *Lacerta oertzeni*, *Vipera xanthina*, *Mauremys rivulata*) προστίθενται στο γνωστό σε

μας κόσμο των ερπετών της Τήλου.

«Οι δεξαμενές που ενέργησαν ως βιότοποι υποκατάστατων δεν είναι πλέον διατηρημένες και βιώσιμες σήμερα, λόγω των αλλαγών της εντεινόμενης γεωργίας. Αυτό οδήγησε στην εξαφάνιση των *Rana bedriagae* και έχει ως αποτέλεσμα την απειλή των *Bufo viridis*. Πρέπει να αναγνωρίσουμε πως η καταστροφή των βιότοπων αποτελεί ειδική απειλή για την επιβίωση των ερπετών στα ελληνικά νησιά».

Ο Δρ. Broggi συμφώνησε με το διευθυντή του Πάρκου Τήλου για τη σημασία του γλυκού νερού του υγροτόπου στην άγρια φύση,

ειδικά για τα αμφίβια του νησιού. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πως τα αμφίβια, βοηθούν τον άνθρωπο επειδή, όπως έχει αποδείξει η έρευνα χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για να αξιολογήσουν την υγεία του οικοσυστήματος των υγροτόπων, όπως τα καναρίνια που χρησιμοποιήθηκαν στα ορυχεία για να αξιολογήσουν την ατμοσφαιρική ποιότητα. Επομένως, το Πάρκο Τήλου εκτιμά την εργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που έχει συμβάλλει στο να γίνει η ανάπτυξη υγροτόπου στην Τήλο, υπό τον όρο ότι ο Δήμος Τήλου θα ολοκληρώσει τις διοικητικού χαρακτήρα απαιτήσεις και την ανάπτυξη της κατασκευής μέχρι το τέλος του 2007. Το περιοδικό μας θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την επιτυχία ή την αποτυχία των δημοτικών ενεργειών.

Δακτυλιώσεις πουλιών στην Τήλο

Ο Δρ. Χαράλαμπος Αλιβιζάτος, ο ορνιθολόγος του προγράμματος LIFE - Φύση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Τήλο, και ο Ελευθέριος Καλκάλης, υποψήφιος PHD, από το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου, εγκαινίασαν το πρώτο ερευνητικό πρόγραμμα πουλιών στην Τήλο, τον Οκτώβριο του 2006. Το Πάρκο Τήλου και ο Δρ. Αλιβιζάτος σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Δακτυλίωσης συνέβαλαν τον απαραίτητο εξοπλισμό σ' αυτή τη νέα προσπάθεια που σκοπό έχει να συμβάλει στη συλλογή των επιστημονικών στοιχείων όσον αφορά τα άγρια είδη πουλιών της Τήλου.

Ο Ηλίας Χριστοφής, ιδιοκτήτης του ξενοδοχείου 'Ειρήνη' και των διαμερισμάτων 'Iliidi' και του νέου συνεδριακού κέντρου της Τήλου, πρόσφερε γενναιόδωρα την φιλοξενία στο ξενοδοχείο του καθώς επίσης και την χρήση της γης του στα Λιβάδια καθιστώντας πραγματοποιήσιμο αυτό το επιστημονικό πρόγραμμα που διήρκεσε μια εβδομάδα. Η πάγια υποστήριξη του κ. Χριστοφή στην απόκτηση της επιστημονικής γνώσης για τα είδη άγριας φύσης του νησιού, τον έχει καθιερώσει ως στυλοβάτη των προσπαθειών του Πάρκου Τήλου για την ολοκλήρωση των στόχων του.

Οι πρώτες δακτυλιώσεις πουλιών πραγματοποιήθηκαν από το Δανό δάσκαλο, Hans Mortensen στα τέλη του 19ου αιώνα. Έκτοτε, η δακτυλίωση των πουλιών διαδόθηκε στη Γερμανία και συνεχίστηκαν από τις οργανώσεις που ιδρύθηκαν το 1909 από τον Arthur Landsborough Thomson στο Αμπερντίν και τον Harry Witherby στην Αγγλία. Η διαδικασία δακτυλίωσης αποτελείται από τις καταγραφές των μετρήσεων φυσιολογικών στοιχείων από τα άγρια πουλιά που παγιδεύονται σε ένα δίχτυ και πίνονται από τα πόδια ή τα φτερά χωριστά με αριθμημένα μεταλλικά δαχτυλίδια ή με χρωματιστές κωδικοποιημένες πλαστικές ετικέτες που αναγράφουν μια διεύθυνση επικοινωνίας. Τα πουλιά έπειτα απελευθερώνονται. Ο σκοπός της διαδικασίας αυτής είναι να συσσωρευτούν τα στοιχεία μεταξύ της ημερομηνίας δακτυλίωσης και τις ημερομηνίες κατά τις οποίες τα πουλιά είναι αργότερα ανακτημένα είτε ζωντανά (μέσω της επανα-παγίδευσης), είτε νεκρά. Ο ανιχνευτής έρχεται σε επαφή με τη διεύθυνση που αναγράφεται στο δαχτυλίδι και παρέχει τις πληροφορίες για τα φυσικά χαρακτηριστικά του πουλιού, τη θέση, τις γνωστές μετακινήσεις ή/και την αιτία του θανάτου. Μερικές φορές, οι μετακινήσεις των πουλιών καταγράφονται μέσω των παρατηρήσεων των πουλιών σε πτήση, από τις ποιο ευδιάκριτες έγχρωμες κωδικοποιημένες ετικέτες. Η συλλογή που προκύπτει και η ανάλυση των στοιχείων παρέχουν μια ευρύτερη κατανόηση των μετακινήσεων και της μετανάστευσης των πουλιών, των αιτιών και των ποσοστών θνησιμότητας τους, της μακροζωίας τους, των χαρακτηριστικών γήρανσης, και άλλων στοιχείων.

Η Ευρωπαϊκή Εταιρεία Δακτυλίωσης EURING [www.euring.org], προωθεί την έρευνα μέσω προγραμμάτων δακτυλίωσης, για να αυξηθεί η επιστημονική γνώση για τα άγρια είδη πουλιών. Η τράπεζα δεδομένων της EURING, που περιλαμβάνει τους χάρτες δακτυλίωσης και αποκατάστασης, 'φιλοξενείται' από τον Βρετανικό οργανισμό για την ορνιθολογία στο Thetford. Οι πληροφορίες στον ιστοχώρο EURING περιλαμβάνουν μια σύνδεση με τα αρχεία μακροζωίας από το ευρωπαϊκό πουλί που δακτυλιώνουν, τα οποία έχουν συλλεχθεί από τον T. Fransson και τον Roland Staav από το Σουηδικό μουσείο φυσικής ιστορίας στη Στοκχόλμη. Ένα 'shearwater' έχει ξαναπιαστεί μετά από 49 χρόνια και 8 μήνες, από την δακτυλίωση του που έγινε τον Ιούλιο του 1953. Η νερόκοτα αυτή είναι τουλάχιστον 43 ετών. Τα παρακάτω στοιχεία αποτελούν ένα δείγμα των αναφερόμενων στα πτηνά ειδών στην Τήλο με τα γνωστά έτη μακροζωίας σε παρένθεση: Μαυροπερίτης (16), κοινή Καρακάξα (28), Ευρωπαϊκός Θαλασσοκόρακας (30), Αιγαιόγλαρος (21), Πετρίτης (17), Αλκυόνα (21), Σταχτοτσικνιάς (35), Τυτώ (17), Χαλκοκουρούνα (9), Τσίχλα (17), και ο κοινός Σπουργίτης (19). Οι αναφερόμενες -στα πτηνά- πληροφορίες για την μετανάστευση σταχυολογούνται από το στοιχείο που δίνεται στα πουλιά με την δακτυλίωσή τους. Ένα αξιοπρόσεκτο παράδειγμα είναι ένας νεοσσός γελογάρου της Αρκτικής, που δακτυλιώθηκε στα νησιά Φάροου στην ακτή της Northumberland το καλοκαίρι του 1982 και το νεαρό αυτό πουλί βρέθηκε στη Μελβούρνη, Αυστραλία τον Οκτώβριο του 1982, κάνοντας ένα ταξίδι πάνω από τη θάλασσα 22.000 χλμ σε 3 μόνο μήνες. Είναι πράγματι εντυπωσιακό αν συλλογιστούμε πως το πιο γνωστό μεγάλο μεταναστευτικό ταξίδι -που γίνεται από το αρκτογλάρο, το οποίο ταξιδεύει 35.000 χλμ ετησίως- είναι μεταξύ αρκτικού και ανταρκτικού.

Το πρόγραμμα δακτυλίωσης στην Τήλο συμπληρώνει τους στόχους του προγράμματος LIFE - Φύση της ΕΕ και θα συνεχιστεί και μετά από την ολοκλήρωση του προγράμματος LIFE - Φύση της ΕΕ στην Τήλο το 2008.

Πάρκο Τήλου Σωματείο

Κ. Μεντζελόπουλος
Διευθυντής

Λιβάδια
GR-85002 Τήλος

ΤΗΛ.: +30-22460-70880
FAX: +30-22460-70892

E-MAIL:
tilospark@yahoo.com

Επισκεφτείτε μας!

www.tilos-park.org

Μετανάστευση πουλιών

Η Τήλος είναι μια σημαντική ενδιάμεση στάση για ξεκούραση και ανεφοδιασμό σε «καύσιμα» πολλών από τα 200 είδη πουλιών που μεταναστεύουν μεταξύ της Αφρικής και της Ευρώπης. Η μετανάστευση των πουλιών είναι ένα συναρπαστικό και σύνθετο σύστημα μετακινήσεων που εξαρτάται από παράγοντες, όπως η διαθεσιμότητα τροφής και νερού, συμφόρηση άγριας φύσης ή διαστημική διαθεσιμότητα, θερμικός αέρας/ο οποίος ανεβαίνει σε μεγαλύτερο υψόμετρο και άνεμοι/αεριωθούμενοι, μετακινήσεις ρευμάτων, μετακίνηση για την αποφυγή της ενδογαμίας και τη προώθηση της γενετικής ανταλλαγής, απρόβλεπτη εμφάνιση των κατάλληλων όρων αναπαραγωγής, παραλλαγές κλίματος και ασυνήθιστα για την εποχή καιρικά στοιχεία καθώς και την αλλαγή φτερώματος (όπως συμβαίνει με την καναδική χήνα). Το δακτυλίωμα έχει συμβάλει σημαντικά στην κατανόηση της μετανάστευσης των πουλιών που κατηγοριοποιείται σε «μερική, υψομετρική, σχηματισμένη σε αψίδα, καθυστερημένη, διασπορά των νεοσσών μετά την ενηλικίωσής τους, νομαδική», και φυσικά οι «εισβολές».

Οι μέσες ταχύτητες με τις οποίες μεταναστεύουν τα πουλιά είναι 30-80 χλμ/ώρα εκτός του ανέμου που συνδράμει στην αύξηση των ταχυτήτων πτήσης. Τα μισά από τα είδη μεταναστεύουν σε ένα ύψος κάτω από 400 μέτρα, αν και το γνωστό υψόμετρο μετανάστευσης είναι συνήθως 30-900 μέτρα. Υπάρχουν εξαιρέσεις όπως η Ινδική Χήνα που ταξιδεύει πάνω από τα Ιμαλάια και το όρος Έβερεστ (8.849 μέτρα). Επίσης, κύκνοι καταγράφηκαν από ένα ραντάρ να πετούν με 180 χλμ/ώρα σε ύψος 8.200 μέτρων μεταξύ της Ισλανδίας και της Ν. Ιρλανδίας το 1967 όταν προσπαθούσαν να αποφύγουν μια ασυνήθιστα δυνατή καταιγίδα που τους πλησίαζε.

Μια μελέτη της αναπαραγωγής Ευρωπαϊκών πουλιών που διενήργησε η Βασιλική Ορνιθολογική Εταιρεία της Βρετανίας μεταξύ του έτους 1970 και του 2000, αποκάλυψε ότι οι μετανάστες μεγάλων αποστάσεων (όπως τα χελιδόνια, τα «Warblers» (τσιροβάκια, ποταμίδες, στριπιδίτες και φυλλοσκόποι τα τέσσερα αυτά είδη ανήκουν στην ίδια οικογένεια πουλιών, αλλά δεν υπάρχει κοινή ονομασία στα ελληνικά), οι μυγοχάφτες, κ.λπ.... έχουν παρουσιάσει σταθερή μείωση του πληθυσμού των. Τα είδη που έχουν μειωθεί περισσότερο είναι αυτά που περνούν τον χειμώνα στην Αφρική. Από τα 121 είδη πουλιών που μεταναστεύουν σε μεγάλες αποστάσεις το 54% έχει υποστεί κατακόρυφη μείωση του πληθυσμού τους η και εξάλειψη. Ο Δρ. Paul Donald, ένας από τους συντάκτες, ανέφερε ότι «ο πληθυσμός της χαλκοκουρούνας [*Coracias garrulous*] συντρίβεται στην Ανατολική Ευρώπη».

Η σημαντική μείωση του πληθυσμού της χαλκοκουρούνας μπορεί να αναγνωριστεί αν λάβουμε υπόψη μας πως η περιβαλλοντική μελέτη Τήλου του 1997 ανέφερε ότι η εντυπωσιακή μπλε, πορφυρή, πράσινη και γκριζα χαλκοκουρούνα που είναι ένα από τα σπανιότερα πουλιά, είχε 10-30 ζευγάρια που αναπαράγονταν στην Τήλο από τα 50-200 ζευγάρια που πιθανολογείται πως είχε όλη η Ελλάδα. Σήμερα, το πρόγραμμα LIFE έχει τεκμηριώσει μόνο 7-12 ζευγάρια χαλκοκουρούνας που αναπαράγονται στην Τήλο, γεγονός που αντιπροσωπεύει τα στοιχεία μιας πιθανής πτώσης στον πληθυσμό χαλκοκουρούνων στο νησί.

Οι λόγοι για τη μεταναστευτική πτώση ειδών περιλαμβάνουν τη διεύρυνση της Σαχάρας στην Αφρική που απαιτεί τα πουλιά να κάνουν μεγαλύτερες συνεχής πτήσεις πάνω από την έρημο, καθώς επίσης και η χρήση φυτοφαρμάκων, η καταστροφή βιότοπων, και η αλλαγή κλίματος που κάνει πολλά έντομα να εκκολάπτουν και να ωριμάζουν προτού να φθάσουν τα μεταναστευτικά πουλιά στον προορισμό τους. Η αξία των στοιχείων που συλλέγουμε με την δακτυλίωση για τους πληθυσμούς και τη μετανάστευση των πουλιών είναι ανεκτίμητη εάν πρόκειται να αποτρέψουμε την απώλεια ειδών άγριων πουλιών από αιτίες που μπορούν να αντιμετωπιστούν/διορθωθούν εάν και μόνο καταβάλλουμε προσπάθεια.

Τα Πρώτα αποτελέσματα δακτυλίωσης πουλιών στην Τήλο

Από το Δρ. Χαράλαμπο Αλιβιζάτο

Από τις 5 έως τις 10 Οκτωβρίου του 2006 πραγματοποιήθηκε η πρώτη δακτυλίωση μικρών πουλιών στην Τήλο. Η περιοχή δακτυλίωσης ήταν κοντά στα Λιβάδια, σε ένα άλσος ελαιόδεντρων και μια ανοικτότερη περιοχή με θάμνους. Οι δακτυλιωτές ήταν ο Δρ. Χαράλαμπος Αλιβιζάτος και ο Ελευθέριος Κακάλης του Ελληνικού Κέντρου Δακτυλίωσης πουλιών (HBRC), και το πρόγραμμα δακτυλίωσης πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία του Πάρκου Τήλου και του HBRC. Στο σύνολο δακτυλιώθηκαν 94 πουλιά 17 διαφορετικών ειδών, ένα από τα οποία, ο Καλαμοτριτής (*Locustella luscinioides*) καταγράφηκε για πρώτη φορά στο νησί. Τα πουλιά πιάστηκαν με τη χρήση των ειδικών δικτύων, μετρήθηκαν, δακτυλιώθηκαν και απελευθερώθηκαν πάλι. Πέντε από αυτά τα πουλιά παγιδεύτηκαν ξανά στις επόμενες ημέρες. Το πρόγραμμα δακτυλίωσης για την Τήλο θα συνεχιστεί με έναν συστηματικό τρόπο στο μέλλον, δεδομένου ότι θεωρείται πως τα ιδιαίτερα πολύτιμα στοιχεία θα ληφθούν για τη συντήρηση των πουλιών στο νησί.

Σκωτσέζικη συμβολή στο Πάρκο Τήλου

Ο Jim Osborne, μέλος της RSPB από τη Γλασκώβη, Σκωτία, και το Πάρκο Τήλου δημιούργησαν ένα όμορφο ημερολόγιο Τήλου για το έτος 2007 από φωτογραφίες που ο ίδιος τράβηξε κατά την επίσκεψή του στο νησί. Πέρυσι, ο κος Osborne και η σύζυγός του, Catherine, δημοσίευσαν πολύ γενναϊόδωρα και παρέδωσαν με προσωπικά τους έξοδα εκατό ημερολόγια στο Πάρκο Τήλου για πώληση ή και διανομή. Αυτά τα ημερολόγια έχουν τις μεγάλες, μεμονωμένες σελίδες με μια διαφορετική πανοραμική άποψη του νησιού για κάθε μήνα του έτους. Θα επιθυμούσαμε να αναγνωρίσουμε αυτήν την γενναϊόδωρη δωρεά από τον κ. και την κα Osborne με τη βαθιά εκτίμηση από τον καθ' ένα στο Πάρκο Τήλου.

Ο Jim Osborne στην "Εκθεση του Προγράμματος LIFE-Φύση

Μαυροπετρίτης
Falco eleonorae

Διαδρομή Μετανάστευσης

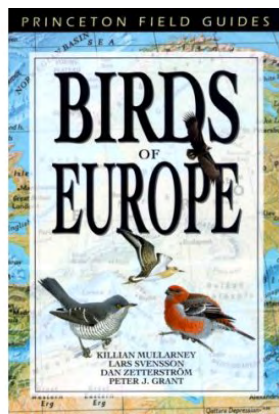

Τοπική και Αθηναϊκή συμμετοχή στην επίλυση προβλήματος

Η επιθυμία της Τηλίων και Αθηναίων να αναπτυχθεί η προστασία της φύσης στην Τήλο συνεχίζει να αυξάνεται σε αναγνώριση της σημασίας της άγριας φύσης στην τοπική οικονομία με την ανάπτυξη του οικότουρισμού και την αξία της βιοποικιλότητας στην ανθρώπινη υγεία και του πολιτισμού όπως προωθείται από τον Επίτροπο περιβάλλοντος της ΕΕ, Σταύρο Δήμα.

Το Φεβρουάριο, ο Τέλης Χαντζηφούντας του Πάρκου Τήλου άρχισε μια συζήτηση με άλλους κατοίκους του νησιού στο Καφενείο του Γιώργου στη πλατεία των Λιβαδιών για το πρόβλημα σχετικά με τα πρόσφατα γεγονότα πνιγμού πουλιών στις δεξαμενές νερού του νησιού. Πέρυσι ένας αετός (*Aquila romana*) διασώθηκε από βέβαιο πνιγμό σε μια δεξαμενή ύδατος από τον Γιάννη Καμμά και τον Παναγιώτη Αγγελιδάκη, αλλά δεν επέζησε λόγω του τραύματος που είχε υποστεί. Το Φεβρουάριο πάλι, ένας Σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*) ανακαλύφθηκε πνιγμένος σε μια δεξαμενή νερού. Όσοι ενδιαφέρονταν πραγματικά για την προστασία των σπάνιων αυτών ειδών, και που βρίσκονταν στο Καφενείο του Γιώργου Χαραλαμπίκη συμμετείχαν σε μια έντονη συζήτηση με τον Τέλη και πρότειναν μια βιώσιμη λύση στο πρόβλημα που θα παρέχει μια ασφαλή, επιπλέον πλατφόρμα πάνω από το νερό, στις δεξαμενές του νησιού, με μια μικρή τρύπα στο κέντρο από το οποίο το ράμφος ενός πουλιού μπορεί να σύρει το νερό.

Αυτή η δημιουργική λύση δόθηκε στο Γιάννη Ρήγα, βιολόγο του Οίκου ΕΠΕ και συνεργάτη του προγράμματος LIFE - Φύση στην Τήλο, ώστε να εκτιμηθεί. Ο κος Ρήγας εξέφρασε την υποχρέωσή του εξ ονόματος του Οίκου να προλάβει αυτόν τον μέχρι τότε άγνωστο κίνδυνο άγριας φύσης στα πλαίσια του στόχου και του προϋπολογισμού του προγράμματος LIFE - Φύση που συνεχίζεται μέχρι τον Ιανουάριο του 2008.

Δεδομένου ότι οι κάτοικοι της Τήλου γίνονται γνωστοί για τη διάσωση των τραυματισμένων ειδών πουλιών του νησιού τους, ο κος Γιώργος Μεντζελόπουλος αγόρασε γενναιόδωρα και παρέδωσε ένα πολύ αναγκαίο ιατρικό βιβλίο βοήθειας και επεξεργασίας για τα άγρια πουλιά με τα προσωπικά έξοδά του.

Ο κος Μεντζελόπουλος, ένας συνταξιούχος επιχειρηματίας από την Αθήνα, έμαθε για την απουσία οποιωνδήποτε κτηνιατρικών υπηρεσιών στο νησί και τη συχνή επεξεργασία που προσφέρθηκαν σε ποικίλα εδρεύοντα και μεταναστευτικά πουλιά. Αυτό το περιεκτικό βιβλίο επρόκειτο ήδη να χρησιμοποιηθεί με τους πιο πρόσφατους «ασθενείς» του ARC. Από όλους μας στο Πάρκο Τήλου, επεκτείνουμε την πιο συνηθέστερη ευγνωμοσύνη μας στον κ. Μεντζελόπουλο που αντιπροσωπεύει την υποδειγματική υποστήριξη που λαμβάνουμε όλο και περισσότερο απ' όλη την Ελλάδα.

Ο Δρ. Χαράλαμπος Αλιβιζάτος και η κα Χρυσούλα Δεμετριάδου-Κουδούνα έδωσαν γενναιόδωρα τα εικονογραφημένα βιβλία των ευρωπαϊκών πουλιών που είναι στη σταθερή χρήση για τη συνεχούς εκπαίδευση υπαλλήλων και τη διανομή με τους επισκέπτες του νησιού επίσης. Το Πάρκο Τήλου επεκτείνει την ευγνωμοσύνη του σε κάθε ένα από τους χορηγούς μας που αντιπροσωπεύουν την αυξανόμενη υποστήριξη που λαμβάνουμε από όλη την Ελλάδα.

Πρωτοβουλία δικτύων Natura

Το φθινόπωρο του 2006, το Πάρκο Τήλου επιλέχθηκε για να γίνει επίσημος πρεσβευτής εξ' ονόματος της πρωτοβουλίας δικτύων Natura, η οποία είναι ένα υποστηριγμένο δημόσιο πρόγραμμα πληροφοριών της ΕΕ που προωθεί την υποδειγματική διαχείριση συντήρησης των περιοχών Natura 2000. Η Τήλος είναι η δεύτερη περιοχή Natura 2000 στην Ελλάδα από τις 359 καταχωρημένες ελληνικές περιοχές Natura που επιλέγονται για τις υποδειγματικές ενέργειες ανάπτυξης προστασίας και του οικότουρισμού φύσης που εφαρμόζονται από το Πάρκο Τήλου με την δυνατή συνεργασία με τους κατοίκους του νησιού για τη συντήρηση μιας ευρωπαϊκής περιοχής που όπως προσδιορίζεται από τους επιστημονικούς εμπειρογνώμονες έχει πλούσια σε αξία αποταμίευση ειδών και βιότοπων άγριας φύσης. Το NNi ρυθμίζεται μέσα από τη συνεργασία της ομοσπονδίας EUROPARC, Eurosite και την οργάνωση του ευρωπαϊκού οργανισμού ιδιοκτητών γης «ELO». Περισσότερες πληροφορίες γι' αυτό το σημαντικό δίκτυο Πρωτοβουλίας Natura είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα: www.natura.org ή www.europarc.org.

Ένα προσωπικό Blog

Ο Κωνσταντίνος Μεντζελόπουλος άρχισε ένα προσωπικό blog με σκοπό την ελεύθερη έκφραση ιδεών για τη προστασία της άγριας φύσης σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από οποιουδήποτε περιορισμούς επαγγελματικού συνδέσμου. Οι απόψεις που εκφράζονται στο blog δεν αντιπροσωπεύουν τις απόψεις του Πάρκου Τήλου, του προγράμματος LIFE - Φύση της ΕΕ στην Τήλο ή οποιουδήποτε άλλου δημόσιου ή ιδιωτικού οργάνου.

Η γένεση του blog επρόκειτο να δημιουργήσει έναν προσωπικό τόπο συναντήσεως για την Τήλο σχετικά με τη φυσική αφθονία του νησιού καθώς επίσης και τις ανθρώπινες περιπλοκές της ως αποτέλεσμα της απομόνωσης του νησιού από την ηπειρωτική Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι επίσης ένας τόπος συναντήσεως για την εξερεύνηση των ιδεών να εμπλουτιστεί η ποιότητα της ζωής. Στις πρώτες 60 ημέρες, το blog έλαβε 5.862 επισκέψεις με 219 εγγραμμένους συνδρομητές. Το blog βρίσκεται στη διεύθυνση <http://360.yahoo.com/tilospark>.

Εκπληκτική η οικονομική αξιολόγηση της γονιμοποίησης

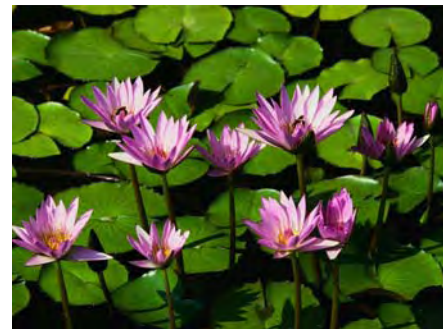
Η Τήλος έχει μια αναπτυσσόμενη τοπική βιομηχανία στην παραγωγή του μελιού. Ο Νεκτάριος Τσακκίρης και ο Παντελής Κουμπανιός στο Μεγάλο Χωριό, ο Στέφανος Παναγιωτάκης και η Ελευθερία Σκαμπίλη στα Λιβάδια και ο Γιώργος Χατζημάρκος στην Έριστο παράγουν αυτήν την χρυσή ελληνική βάση τροφίμων που έχει μια βελουδίνη σύσταση και ένα καταφανές άρωμα των χορταριών του νησιού. Αλλά για πολλούς παραγωγούς μελιού στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, υπάρχουν σύννεφα στον ορίζοντα.

«Η οικονομική αξία της γονιμοποίησης παγκοσμίως υπολογίζεται μεταξύ 20-50 δισεκατομμύρια βρετανικών λιβρών (\$37-91 δισεκατομμύρια) κάθε χρόνο. «Στις Η.Π.Α. μόνο, η αξία \$14 δισεκατομμυρίων των σπόρων, το μέλι, τα φρούτα, τα λαχανικά και τα καρύδια παράγονται ως αποτέλεσμα της γονιμοποίησης μελισσών. [Richard Black, BBC Science/Nature: 20 Ιουλίου του 2006 και 27 Φεβρουάριου του 2007]. Εντούτοις, ανησυχητικά επιστημονικά στοιχεία αποκαλύπτουν ότι η Βόρεια Αμερική έχει απώλειες πληθυσμών των μελισσών μέχρι και 70% σε ορισμένες περιοχές. Τα αρχεία που διατηρούνται στη Μεγάλη Βρετανία και τις Κάτω Χώρες από το 19ο αιώνα αποκαλύπτουν ότι η Ευρωπαϊκή ποικιλομορφία των μελισσών μειώνεται εντυπωσιακά σε αυτές τις χώρες. Κατά συνέπεια, τα υπάρχοντα είδη που στηρίζονται επάνω στη γονιμοποίηση εντόμων έχουν μειωθεί και αυξάνεται η καλλιέργεια ειδών που γονιμοποιούνται από τον αέρα και το νερό. Το Βρετανικό Πανεπιστήμιο του Ρέντιγκ έχει προσδιορίσει τις αρχικές αιτίες αυτών των γεγονότων ως χρήση φυτοφαρμάκων,

ενταμμένη γεωργία, και απόθεση αζώτου στο χώμα και το νερό. Αυτή η απώλεια βιοποικιλότητας έχει επιπτώσεις στην οικονομία, τις πηγές τροφίμων, τη φυτοκομικούς αναψυχή και τον πολιτισμό μας.

Ένα δείγμα της μέλισσας [*Melittosphex burmensis*] μήκους 3 χιλ. η οποία προσδιορίστηκε ως απολιθωμα ηλικίας 100 εκατομμυρίων ετών και συντηρήθηκε μέσα σε κεχριμπάρι ανακαλύφθηκε πρόσφατα στη Βιρμανία. Οι 'Honeybees', ένα από τα δημοφιλέστερα είδη μελισσών, εξαπλώνονται στην Ευρώπη από την Αφρική. Αυτές οι μέλισσες έχουν ένα «βιολογικό ρολόι» που κυβερνά την αίσθηση του χρόνου, της ναυσιπλοΐας, του τμήματος εργασίας, και της επικοινωνίας για τις πηγές τροφίμων. Έχουν μια ιδιαίτερα έντονη αίσθηση της μυρωδιάς παρά της γεύσης. Μέσα από την εξέταση του DNA των μελισσών ανακαλύφθηκε πως υπάρχουν συνδέσεις μεταξύ των μελισσών και των θηλαστικών, ειδικά των ανθρώπων. Ένα κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι αυτές οι μέλισσες κατέχουν νευροπεπτιντές - οργανικά μόρια που ελέγχουν τη δραστηριότητα εγκεφάλου και στις μέλισσες και στην επιστήμη της Ανθρωπολογίας. [BBC Science/Nature, 25-10-06].

Μέχρι σήμερα, η Τήλος δεν έχει παρατηρήσει ή και καταγράψει οποιαδήποτε απώλεια ειδών μελισσών. Οι περιβαλλοντικές προσπάθειες του νησιού να διατηρηθεί και να συντηρηθεί η βιοποικιλότητά του θα χρησιμεύσουν ενδεχομένως για να αποτρέψουν την πιθανότητα οποιοδήποτε απωλειών μελισσών στο μέλλον.

Το Πάρκο Τήλου καλωσορίζει τα νέα μέλη της εργαζόμενης οικογένειάς του

Από την αρχή του έτους, το Πάρκο Τήλου είναι χαρούμενο που καλωσορίζει τρία πολύ ικανά και κολακευτικά νέα μέλη της ομάδας του. Η νέα βοηθός πεδίου LIFE - Φύσης της ΕΕ είναι η Δέσποινα Καφεντζή και οι δύο νέοι υπάλληλοι του Πάρκου Τήλου είναι ο Κώστας Μουντζούρης και ο Τέλης Χαντζηφούντας. Και οι τρεις συμμετέχουν τακτικά στις ορνιθολογικές επιτηρήσεις του νησιού υπό την αιγίδα του Δρ. Χαράλαμπου Αλιβιζάτου, συμβάλλοντας στα θέματα ειδήσεων στο περιοδικό Πάρκου Τήλου, συμμετέχοντας στα περιβαλλοντικά, την άγρια φύση και τις παράκτιες ενέργειες συντήρησης, συζητώντας για το πρόγραμμα LIFE - Φύση της ΕΕ και τους στόχους του Πάρκου και τις ενέργειες με τους ντόπιους, τους επισκέπτες, και τους σπουδαστές και παράγοντας τις δημιουργικές ιδέες που τίθενται στη δράση για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού στο νησί. Η ακεραιότητα του σκοπού τους που φανερώνεται στα επιτεύγματά τους είναι μέχρι σήμερα ένα δώρο σε αυτό το νησί SPA, (Περιοχή ειδικής προστασίας των πουλιών).

Η πρόσληψη των δύο νέων μελών της επαγγελματικής μας οικογένειας πραγματοποιήθηκε με τη χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Υπουργείου Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας.

Η συντροφιά Ιστιοπλόων στην Τήλο

Καθώς ο κος και η κα John Trigger από την Αγγλία έπλεαν με το σκάφος τους κατά μήκος της νότιας ακτής της Τήλου τον περασμένο Σεπτέμβριο, μια εύθυμη νεανική οικογένεια 14 ριγωτών δελφινιών, μήκους 1,3 μ. το καθένα, συνόδευε το ιστοφόρο τους.

Αυτού του είδους τα λιγνά δελφίνια, ανακαλύφθηκαν το 1833 από το F.J.F. Meyen, και τους έδωσαν το επιστημονικό όνομα *Stenella coeruleoalba* (παράγεται από τη Λατινική λέξη *caeruleus*, που σημαίνει "σκούρο μπλε", και *albus*, που σημαίνει "άσπρο"). Αυτό το δελφίνι με τις διακεκριμένες του μπλε/μαύρες ρίγες είναι κατά μέσον όρο μήκους 2.5 μέτρων και βάρους 100 κιλών.

Σχετικά με την κατανομή των δελφινιών θα λέγαμε πως από αυτά τα είδη βρίσκονται στους θερμό-συγκρατημένους ωκεανούς και τις τροπικές θάλασσες που υπολογίζονται κατά μέσο όρο 18-22 βαθμούς Κελσίου σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων του Ατλαντικού, Ειρηνικού και Ινδικού ωκεανού, τις Καραϊβικές Θάλασσες, το Κόλπο του Μεξικού και της Μεσογείου. Τα ριγωτά δελφίνια τρέφονται με κεφαλόποδα (πρώτιστα καλαμάρια), τα καρκινοειδή (ειδικά γαρίδες) και τα κοκκαλώματα (όπως ο βακαλάος του ατλαντικού, ο τόνος και οι αντσούγιες).

Τα νερά της Τήλου κατοικούνται τακτικά από το ριγωτό δελφίνι, καθώς επίσης και τα δελφίνια Bottlenose [*Tursiops truncatus*] εκτός από άλλα θαλάσσια θηλαστικά συμπεριλαμβανομένων των φαλαινών και της μεσογειακής φώκιας. Υπάρχει ένα κοντινό βαθύ, υποβρύχιο φαράγγι που είναι μια μεταναστεύουσα διαδρομή για τα διάφορα είδη θαλάσσιας ζωής που συνδέει τη νοτιοανατολική Μεσόγειο Θάλασσα με τη Μαύρη Θάλασσα μέσω των στενών του Βοσπόρου.

Τα Ριγωτά δελφίνια φθάνουν στην ενηλικίωση μεταξύ 5-15 ετών. Η εποχή αναπαραγωγής τους ποικίλλει, όπως το ζευγάρισμα του φθινοπώρου που γίνεται στη Μεσογείου και ενώ στο βορειοδυτικό Ειρηνικό το ζευγάρισμα γίνεται τον χειμώνα. Μετά από μια περίοδο κύησης 12 μηνών, τα νεογνά είναι 1 μ. σε μήκος και 11 κ. σε βάρος. Τα θηλυκά ριγωτά δελφίνια έχουν συνήθως ένα διάστημα τεσσάρων ετών μεταξύ των γεννήσεων. Τα ριγωτά δελφίνια ταξινομούνται στις χωριστές ομάδες που αποτελούνται πρώτιστα από τους νεαρούς, τους αναπαράγοντες ενηλίκους και τους μη αναπαράγοντες ενηλίκους που χωρίζονται κατά φύλο. Το μέγεθος ομάδας κυμαίνεται μεταξύ 100-1.000, εκτός από την Μεσόγειο και τον Ατλαντικό όπου εκεί τα μεγέθη μιας ομάδας είναι πολύ μικρότερα.

Συνήθως καταδεικνύουν τα στερεότυπα ακροβατικά των δελφινιών, εκτός από αυτά που ζουν στον Ειρηνικό όπου η θανάτωση των δελφινιών για το κρέας τους από τους Ιάπωνες έχει οδηγήσει τα δελφίνια να τροποποιήσουν την συμπεριφορά τους για να εξασφαλίσουν την επιβίωση τους. Αλλού, τα δελφίνια κάνουν ρήγματα και πηδούν από το νερό, κάνοντας τον 'τόξο-γύρο' και την 'ροτο-ουρά' (υψηλά άλματα σχηματίζοντας τόξο με τις ουρές τους, ενώ περιστρέφονται γρήγορα αρκετές φορές πριν ξαναμπούν στο νερό). Επικοινωνούν χρησιμοποιώντας χτυπήματα και σφυρίγματα. Τα ριγωτά δελφίνια δεν έχουν επιζήσει ποτέ περισσότερο από 2 εβδομάδες σε αιχμαλωσία (όπου χάνουν το ενδιαφέρον για τροφή).

Στον τελευταίο αιώνα, ο πληθυσμός των ριγωτών δελφινιών έχει υποφέρει, ειδικότερα στον Ειρηνικό και τη Μεσόγειο. Η Ιαπωνία άρχισε το κυνήγι του είδους αυτού στη δεκαετία του '40, ενώ αντιθέτως, οι απειλές στην επιβίωση των ειδών αυτών στη Μεσόγειο αντλούνται από διάφορες και διαφορετικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων των όλο και περισσότερο υψηλών επιπέδων ρύπανσης, τη βακτηριακή ασθένεια, τα δίχτυα κλίσης αλιείας και τη μειωμένη διαθεσιμότητα τροφής. Περισσότερες πληροφορίες για το ριγωτό δελφίνι μπορούν να βρεθούν στον κόκκινο κατάλογο IUCN (απειλούμενα είδη) στην ιστοσελίδα: www.iucnredlist.org.

Κόκκινος κατάλογος IUCN απειλούμενων ειδών

Ο κόκκινος κατάλογος IUCN αναγνωρίζεται διεθνώς ως ο πιο σημαντικός οδηγός για τη κατάσταση της παγκόσμιας βιοποικιλότητας. Είναι μια εξερευνησίμη, σε απευθείας σύνδεση βάση δεδομένων που περιέχει τη θέση και τις πληροφορίες για 40.177 είδη. Ο αρχικός στόχος του είναι να προσδιορίσει και να τεκμηριώσει τα είδη που είναι στην πιο επείγουσα ανάγκη της συντήρησης. Αυτήν την περίοδο, ο αριθμός γνωστών ειδών που απειλείται με εξαίεση έχει φθάσει στα 16.119, συμπεριλαμβανομένου του 1/3 των αμφιβίων, του 1/8 των πουλιών, του 1/4 των θηλαστικών και του 1/4 των παγκόσμιων κωνοφόρων δέντρων. Δεδομένου ότι έχουν αρχίσει αυτά τα αρχεία, τα 784 είδη έχουν ήδη κηρυχτεί επίσημα εξαφανισμένα.

Νέος ιστοχώρος Πάρκου Τήλου

Ο ιστοχώρος του Πάρκου Τήλου [www.tilos-park.org] αναπτύχθηκε από τον κ. Κωνσταντίνο Μεντζελόπουλο με την ανεκτίμητη τεχνική υποστήριξη του κου Παναγιώτη Μπρούμη [www.pbti.gr], ο οποίος με την δημιουργικότητα και τη φιλανθρωπική συνεισφορά του στο Πάρκο Τήλου συνεχίζει την ανάπτυξη του ιστοχώρου. Ο ιστοχώρος καθιερώθηκε τον Δεκέμβριο του 2006. Στις πρώτες 14 εβδομάδες του Δεκεμβρίου, ο ιστοχώρος προσέλκυσε 2.815 επισκέψεις από 56 χώρες. Το 35% ήταν από επισκέπτες που αναζητούσαν την ιστοσελίδα μας ενώ το 11% των επισκεπτών του ιστοχώρου έμαθαν για την ύπαρξη της ιστοσελίδας από το προσωπικό blog του κ. Μεντζελόπουλου. Το "Tilos Park Journal" είναι η σελίδα του ιστοχώρου μας που δέχεται τις περισσότερες επισκέψεις.

Το Πάρκο Τήλου καλωσορίζει τον μαθητικό κόσμο

Το Πάρκο Τήλου τοποθετεί μια πολύ ειδική αξία επάνω στη σημασία των ανακαλύψεων άγριας φύσης του νησιού μας με την επόμενη γενεά των ιθυνόντων, δηλ. σπουδαστές όλων των ηλικιών και των υπηρεσιών. Σαν φόρο τιμής στα ανοικτά και ανήσυχα μυαλά των διακεκριμένων δασκάλων και των σπουδαστών που έχουν επισκεφτεί το Πάρκο Τήλου, θα επιθυμούσαμε να μοιραστούμε το ακόλουθο με τους αναγνώστες μας.

Οι Μαθητές της Τήλου "παρατηρούν, ανακαλύπτουν και μοιράζονται"

Οι μαθητές της Τήλου κλήθηκαν από το διευθυντή του Πάρκου Τήλου στο κέντρο επισκεπτών LIFE - Φύση για «να κοιτάξουν, να ανακαλύψουν και να μοιραστούν» τις πιο πρόσφατες ανακαλύψεις άγριας φύσης του νησιού.

Οι δάσκαλοι, οι καθηγητές και οι σπουδαστές περιόδευσαν την έκθεση και μίλησαν με το διευθυντή του Πάρκου Τήλου, έμαθαν για την ποικιλομορφία της επίγειας, καθώς επίσης και θαλάσσιας χλωρίδας και της πανίδας σε κάθε μια από τις τέσσερις εποχές του νησιού. Είδαν τα μεγάλα φωτογραφικά ταμπλό με τα χλοερά και τα ζωηρόχρωμα εντυπωσιακά πεδία από τα αγριολούλουδα, τις βοτανικές θαλάσσιες αποικίες, τις ορχιδέες, τα πράσινα άληφα από Γραμμιθιάς (*Pistachia terebinthus palaestina*) "το δέντρο της ζωής" όπως αναφέρεται στη Βίβλο και το Κοράνι (αποτελεί πηγή τροφής για 30 διαφορετικά είδη πουλιών), τους πρόσφατα εκκολαπτόμενους νεοσούς μαυροπετρίτων στις φωλιές τους, τους Σπιζαετούς που πετάνε πάνω από το

νησί και άλλα. Επίσης είδαν τη φωτογραφία των αξιολάπητων μωρών της μεσογειακής φύκις και υπέβαλαν τις ερωτήσεις τους γι' αυτό το ασυνήθιστο διακυβευμένο είδος '*monachus monachus*' από το οποίο μόνο τριακόσια θεωρείται πως επιζούν παγκοσμίως, παρά την καλά εποικημένη ύπαιθρο τους -πάνω από 2.000 χρόνια- από τότε που αποτυπώθηκε η αρχική της εικόνα σε αρχαίο νόμισμα.

Υπό την καθοδήγηση των δασκάλων, Δημήτρη Κασανδρινού, Νάντια Κοστένια, και Μαρία Σπαρτάλης, οι μαθητές χρησιμοποίησαν τις μελέτες αυτές σε μια έντονη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε στις τάξεις τους, όπως οργανώθηκε από το διευθυντή του Πάρκου Τήλου, Κωνσταντίνο Μεντζελόπουλο. Οι ερωτήσεις που τέθηκαν αφορούσαν κυρίως τους στόχους του προγράμματος LIFE - Φύση και τις ενέργειες, ο λόγος που η Ελληνική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιέρωσαν την Τήλο ως ειδική περιοχή προστασίας και περιοχή Natura 2000, και πώς το Πάρκο Τήλου συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος του νησιού. Κατόπιν, οι σπουδαστές και οι δάσκαλοι κλήθηκαν για να επιστρέψουν σύντομα για να συνεχίσουν την εξερεύνηση της άγριας φύσης του νησιού.

Η Τήλος ... Μέσα από τα μάτια του σχολείου Campion

Το ακόλουθο άρθρο για την επίσκεψη βιολογικής έρευνας του σχολείου Campion της Αθήνας τον Οκτώβριο του 2006 στην Τήλο υπό την καθοδήγηση του δασκάλου της βιολογίας, κ. Richard Scarf γράφτηκε από την Αλεξία Χατζηχαμπούλα, η οποία συμμετείχε ως σπουδαστριά, στις μελέτες τομέων οικολογίας. Οι φωτογραφίες είναι δημιουργία και προσφορά της Σωτηρίας Λαίτμης. Το πάρκο Τήλου εκτιμά αυτές τις αντάξιες συνεισφορές που γίνονται από μια ειδική ακαδημαϊκή προοπτική που διευκολύνουν το επίτευγμα των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της συντήρησης.

Την Κυριακή 15 Οκτωβρίου, μια ομάδα πρόθυμων σπουδαστών άφησε τον αερολιμένα Ελευθέριο Βενιζέλο το πρωί, με σκοπό να φθάσει στο νησί Τήλος. «Μετά από μια ευχάριστη πτήση, έναν περίπατο γύρω από τη Ρόδο και ένα ταραγμένο θαλάσσιο ταξίδι, φθάσαμε τελικά, πεντασμένοι και περισσότερο από λίγο κουρασμένοι. Μείναμε έκπληκτοι, εντούτοις, από το όμορφο τοπίο που αντιμετωπίσαμε στην άφιξή μας. Ο γραφικός κόλπος προστατεύεται από ήπια κυματιστούς λόφους. Αυτό ήταν σίγουρα ένα νησί αρκετά προστατευμένο από τη τουριστική ανάπτυξη σε αντίθεση με τα άλλα ελληνικά νησιά. Η Τήλος έχει μια μοναδική θέση στο Αιγαίο με τη φύση να αναπτύσσεται ελεύθερη. Ένας συνδυασμός μεταναστευτικών πουλιών και γόνιμης γης, που βλαστάνει μια ευρεία ποικιλία λουλουδιών που περιβάλλονται από μεγαλοπρεπείς λόφους και βουνά, που χαϊδεύονται από τα ευγενή κύματα της βαθιάς αιγαίας θάλασσας. Κατά τη διάρκεια των τριών ημερών του ταξιδιού μας, επισκεφτήκαμε τα Λεθρά, τη παραλία του Δεσπότη, του Αγίου Αντωνίου και της Ερίστου. Εδώ πραγματοποιήσαμε τα διάφορα βιολογικά πειράματα, όπως οι δειγματοληπτικές μέθοδοι, σε έδαφος και θάλασσα. Μείναμε έκπληκτοι από τη θάλασσα η οποία δεν ήταν τόσο κρύα όσο εμείς περιμέναμε να είναι, με αποτέλεσμα μερικοί από εμάς ένα απόγευμα να κολυμπήσουμε!! Διστακτικοί βέβαια με διάφορα εδρεύοντα και αποδημητικά πουλιά στην Τήλο, μελετήσαμε μερικά από αυτά συμπεριλαμβανομένου και του Μαυροπετρίτη, την Chukar (Αιγαιοπελαγίτικη Πέρδικα), το Μαυροκίρκινο, το Θαλασσοκόρακα και το Μαυροτσιροβάκο. Εκτός από τα πουλιά αυτά μελετήσαμε και άλλα σημαντικά στοιχεία σχετικά με τους βιότοπούς τους, τις διατροφές τους, καθώς επίσης και τα θηλαστικά ζώα. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού μας, όλη η ομάδα ήρθε πιο κοντά στη φύση. Στον δρόμο για το σπίτι, τα αγόρια βρέθηκαν γοητευμένα από μια πεταλούδα της νύχτας, ενώ τα κορίτσια πέρασαν τις ώρες τους καθισμένες στο λιμάνι της Ρόδου παρακολουθώντας ένα Μικροτσικνιά που ψάρευε το δειπνό του. Ένα μεγάλο, λοιπόν, «ευχαριστώ» απ' όλους τους σπουδαστές προς στον κ. Μεντζελόπουλο που απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις μας με ενθουσιασμό και ενδιαφέρον και αφιέρωσε χρόνο για να μας μιλήσει για το νησί, τη φύση και την ιστορία του!

